

Első kiállítására készült. Az első megmérettetésre, amikor különös szigorral, értetlenül és könyörtelenül mérik össze az ítéletre hivatottak és kéretlenül ítélkezők a megvalósultat és a teljesebb megvalósulás lehetőségét. Tíz alkotó esztendő adatott Zilahy Györgynek. Az önmegvalósítás keserves, örlő, puszító évei. Hisz oly nehéz ellenállni, ha mások csip-csup elismerés, egy tál lencse, nagy véka arany reményében el tudják hitetni önmagukkal, hogy megvalósították a megvalósíthatót...

Mégsem várta meg a megmérettetést.

A nekünk-maradtat: a lélek mélyéről szakadt egyetlen kiáltást, egy torkot szorító élményt mutathatunk fel csupán. Íme, egy igaz ember, akinek megadatott, hogy önmagát megvalósítsa...

Csak önmagát? Hisz minden vonalában-színfoltjában, minden kiküzdött sóhajlásában ott fáj Radnóti Miklós rettegése, bomba szaggatta védtelensége, Ámos Imre máglyára hurcolt angyalának örült riadtsága, azok sorsa, akiket a barbárság tiport el, s azok sorsa, akiket a barbárság ismét eltiporhat.

Zilahy György minden emberi fájdalomra emlékezik: a mindennapiért aggódó szegények fájdalmára, ha a darabka kenyeret a kés hideg vasa választja el az éhes gyomortól; a bűvő otthonok fájdalmára, ha újra s újra elpusztításukra szövetkeznek sunyi hatalmak; a kiszolgáltatott ember fájdalmára, ha ég, föld és minden hatalmak üzik-hajtják három vad határon; fák, füvek, virágok szótlan fájdalmára, hisz akkor is fáj, ha nincs szó kimondani.

Összetorlódik az idő. Emlékképek és az önmagát elpusztítással fenyegető jelen, más keserve és a maga bánata mind, mind tajtékot vet, gyűrűzik, felbuzog. Már-már összekuszálódnak a motívumok, a látványmozaikok: a képi egyensúlyt felbomlással fenyegetik. Csak az intellektus teremthet rendet.

A képi rendet megteremtette. A kaotikus torlódás egyetlen kiáltássá, velőtrázó figyelmeztetéssé rendeződik minden képen: Emberek, vigyázatok! A félelem nem győzhet az emberen! Minden fájdalom felett is kivirágzik a rend...

Így szólt Zilahy György, társunk, barátunk. Képekbe mentett üzenetét megértettük s megőrizzük.

SZILÁGYI MIKLÓS

LIPTÁK PÁL KIÁLLÍTÁSA BÉKÉSCSABÁN

Szegedi, hódmezővásárhelyi vagy Békés megyei tárlatokon való elszórt találkozások után a Képcsarnok Vállalat békéscsabai boltjában rendezett kiállítás (20–25 festmény s mintegy 40–50 grafika) — hosszabb idő után — lehetővé tette, hogy átfogó képet alkossunk Lipták Pál művészetéről, s rendezzük a vele kapcsolatos, eddigi benyomásokat.

Lipták művészete alapvetően indulati-érzelmi indítékú. Képeit a lázasan felrakott színek, a kék és sárga, a vörös és fekete, a zöld és barna feleselése, a megtört vagy *látszólag* félbemaradt vonalak határozzák meg. A részletek kimunkálásával, az ábrázolás tárgyi pontosságával keveset törődik. Bár a látvány mindig nyomon követhető képein, tág teret enged a *képzelet*, a *beleélés* számára. Így történhet, hogy a felületes szemlélő furcsa, letűnt világot idéző témáit (Sárkányölök, Lovasok stb.), utazásai során készített vázlatait, pillanatnyiságot idéző képépítését figyelve, alig tekinti többnek e képeket, mint egy kivételes szín- és kompozíciós érzékkel megáldott művész pillanatnyi benyomásait.

Pedig az alakok és helyzetek sokféleségét, az emberi és tárgyi kapcsolatok változatosságát elénk táró, s a színek és formák dinamikájára épített képek nem öncélúak, s nem pusztán egy pillanatnyi élmény visszaadói. A kiállítás egésze egységes szemléletet tükröz: egy örökké változó, mozgásban levő világot tár elénk, s nem annak egyszerű tudomásulvételével, hogy a világ egyszer ilyen, máskor olyan, hanem hol nekiszabaduló jókedvvel (Készülődés a vadászatra, Este a tarlón stb.), hol félő izgalommal (Sárkányölök), vagy csendes örömmel (Lovasok, Régi utca).

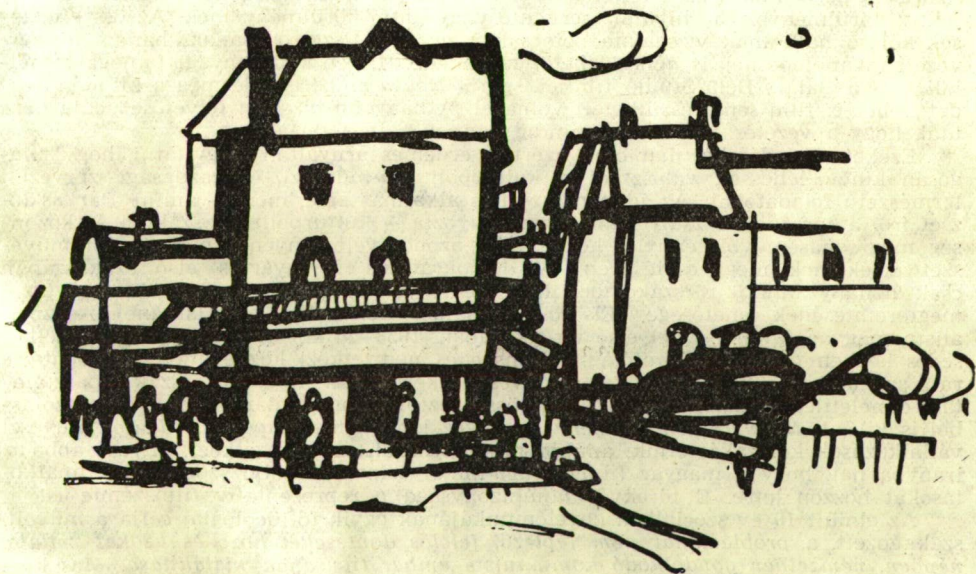
E nyugalanság, mely szükségképpen foglalja magába az önmagával és a külvilággal való örök elégedetlenséget, művészetének egyik fő hajtóereje. Ezt bizonyítják variációi, témaváltozatai, melyek az újabb, a tökéletesebb megformálást keresik, s erre vall technikájának széles skálája is, melybe az olajtól az akvarellal kombinált tollrajzon, a tuson s temperán keresztül a különböző ragasztásos és lefedéses eljárásokig sok minden belefér.

Persze, hiba lenne pusztán e nyugalanságból és újat-akarásból — mindent helyettesítő erényt fabrikálni, s önmagában véve minden bizonytalanság is lenne igazi, mely élmény közvetítéséhez. A nyugalanságot, a mozgást sejtető pillanatnyiságot a szilárd kompozíció, a dolgok tökéletes rendje ellensúlyozza. Az általa megragadott pillanat általánosabb tartalmak hordozója, s magán viseli a dolgok között eligazodni akaró, a dolgokat a maguk helyére tevő ember rendet teremtő akaratának nyomait.

Hogy a pillanatnyiság nem felületesség nála, azt leginkább talán *alakos kompozíciói* bizonyítják. Néhány ecsetvonásból vagy félbemaradtnak tűnő vonalból összeálló alakjai tökéletesen jellemzett figurák, olyanok, mintha régi ismerőseink lennének (Három alak, Esti lovaglás, a grafikák). Könnyed, biztos vonalai olyan művészre vallanak, aki érti és ismeri az öt körülvevő világot. Három faliszőnyeg-terve és Madár című képe érdemel még ebből a szempontból megkülönböztetett figyelmet: mintha a további letisztulás és egyszerűsödés útjait mutátnák.

Lipták művészete nem hidegen körvonalazott, aprólékos gondtal építgetett, lezárt művészet. Amennyire megnyugtató, elismerést kiváltó e közel ötvenéves művész képein a művészi szándék és megvalósulás egysége, legalább annyira izgalmas a benne rejlő további lehetőségek felismerése. Akiben ennyi a nyugalanság és az elégedetlenség, s aki ennyire ismeri a körülötte levő világot, annak művészete még újabb magasságokba emelkedhet.

GÁDOROSI VASS ISTVÁN

Lipták Pál rajza